

HARIDUSMINISTEERIUMI TEATAJA

AMETLIK AJAKIRI

Ilmub tarviduse järgi, umbes 24 vihikut aastas.

Toimetuse asukoht ja aadress: Tallinn, Haridusministeerium (Tõnismägi 11). Telef. 453-49

Nr. 5.

31. märtsil 1939.

Nr. 5.

Õppejõudude tasude seaduse muutmise seadus.

Haridusmin. Kooliosakonna ja Kutseoskuse Osakonna 1939. a. 14. märtsi ringkiri nr. 32009 kitsasfilmi projektorite muretsemise ja kitsasfilmi demonstreerimise asjas.

Haridusmin. Kooliosakonna ja Kutseoskuse Osakonna 1939. a. 15. märtsi ringkiri nr. 32016 õpilasekursioonide korraldamise asjas.

Muudatused rahvamajade võrgus.

Tööstuskeskkooli õppetöö korraldamise määrus.

Haridusmin. Kooliosakonna ja Kutseoskuse Osakonna 1939. a. 27. märtsi ringkiri nr. 32067 Üleriikliku Emadepäeva pühitsemise asjas.

Haridusmin. Kooliosakonna ja Kutseoskuse Osakonna 1939. a. 28. märtsi ringkiri nr. 32071 õpilaste käitumise asjas raudteel.

Haridusmin. Kooliosakonna ja Kutseoskuse Osakonna 1939. a. 28. märtsi ringkiri nr. 32021 1943. a. korraldatava luulandusnäituse asjas.

Haridusministeeriumi 1939. a. 29. märtsi ringkiri nr. 32085 õppetöö lõpu ja eksamite korraldamise asjas 1939. a. kevadel.

Haridusministeeriumi poolt koolidele tarvitamiseks lubatud kooli-kitsasfilmi projektorite nimestik.

AMETLIK OSA.

Riigikogu on vastu võtnud alljärgneva seaduse, mille käesolevaga kuulutan välja:

Õppejõudude tasude seaduse muutmise seadus.

RT 1939, 26, 191.

I.

Õppejõudude tasude seaduse (RT 1935, 69, 605; 1936, 56, 483; 1936, 98, 774; 1937, 101, 821) § 20, 23 ja 25 muudetakse ning pannakse kehtima järgmises redaktsioonis:

§ 20. Valla- ja maakonnaomavalitsuste poolt ülalpeetavate avalikkude alg- ja täienduskoolide õppejõudude palgast maksab riik 90% ja koolide ülalpidajad 10%, teiste avalikkude alg- ja täienduskoolide õppejõudude palgast maksab riik 76% ja koolide ülalpidajad 24% ning avalikkude gümnaasiumide ja keskkoolide ning õigustega eragümnaasiumide ja -keskkoolide õppejõudude palgast — riik 50% ja koolide ülalpidajad 50%. Samas vahekorras makstakse ka lisa- ja asetäitjate tasu ning asetäitjate õpetajate ja tagavaraõpetajate palgad, kusjuures kooli ülalpidaja osa maa tagavaraõpetaja palgast maksab maakonnaomavalitsus.

Riigikoolide, avalikkude ja õigustega tööstusõpilaste ja majandusõpilaste erakoolide, Virumaa Kaevanduskooli, Pärnu Kalanduskooli ja Tallinna Linna Meesrätsepatööstuse Õppetökoja õppejõudude palk ning lisa- ja asetätetundide tasu on tervelt riigi kanda. Samuti on tervelt riigi kanda palk ning lisa- ja asetätetundide tasu tööstusliikudes, kodumajandusliikudes, aiandusliikudes ja põllumajandusliikudes avalikkudes ja õigustega eraõppeasutistes esimesel viiel tegevusaastal. Avalikkude majanduskoolide ja õigustega eramajanduskoolide õppejõudude palgast ning lisa- ja asetätetundide tasust maksab riik 70% ja koolide ülalpidajad 30%. Teiste avalikkude ja õigustega erakutsekoolide õppejõudude palgast ning lisa- ja asetätetundide tasust maksab riik 90% ja koolide ülalpidajad 10%.

Õppejõudude teenistusvanusetasu maksab riik.

§ 23. Peale palga ja teenistusvanusetasu makstakse õppejõududele, kellel on vähemalt 50% tundide normaalarvust nädalas, laste-abiraha riigi teenijate kohta käivate määruste ja normide järgi — linna poolt ülalpeetavates avalikkudes algkoolides ja täienduskoolides koolide ülalpidajate poolt, teistes avalikkudes koolides ning neis õigustega erakoolides, kus õpetajate palgast on vähemalt 50% riigi kanda, riigi poolt.

§ 25. Riigiteenijate, -tööliste ja õppejõudude haiguskindlustuse seaduse alla kuuluvate õppejõudude ja nende perekonnaliikmete haiguskindlustuse kulud, mis on kindlustuskandja kanda, ja muud nimetatud seaduses ettenähtud toetused ja tasud kindlustuskandjalt maksavad valdade poolt ülalpeetavais koolides maakonnaomavalitsused ja kõigis teistes koolides koolide ülalpidajad. Haige õppejõu palga maksavad riik ja koolide ülalpidajad § 20 määratud vahekorras. Rahalise toetuse määramisel sünnitamise ja surma puhul ei arvestata lisa- ja asetätetundide eest saadavat tasu.

II.

Käesolev seadus jõustub 1. aprillist 1939.

Tallinnas, 25. märtsil 1939.

K. Päts
Vabariigi President.

K. Eenpalu
Peaminister.

L. Sepp
Majandusminister.

Haridusministeeriumi Kooliosakonna ja Kutseoskuse Osakonna 1939. a. 14. märtsi ringkiri nr. 32009 maa- ja linnakoolivalitsustele, vähemusrühvuste kultuurvalitsustele ja kõigi koolide juhatajale kitsafilmi projektorite muretsemise ja kitsafilmi demonstreerimise asjas.

Viimaste aastate filmitööstuse areng on kaasa toonud ka raskestisüttiva ja raskestipõleva kitsafilmi (16 mm). Kuna seesugune film on tuleohutu, on ta paljudes maades leidnud edukat kasutamist õppevahendina. Haridusministeeriumi Kooliosakond ja Kutseoskuse Osakond peavad soovitavaks, et raskestisüttiva ja raskestipõleva kitsafilmi kasutamine leviks õppetegevuse näitlikustamiseks ja elustamiseks ka meie koolides. Kuni sellekohaste mää-

ruste ja korralduste kehtimapanemiseni võivad koolid ja asutused, kellel kitsasfilmi projektor olemas, saada loa koolihoonetes kitsasfilmi demonstreerimiseks Haridusministeeriumi vastavalt osakondadelt. Ruumid, kus filme demonstreeritakse, peavad vastama Koolide tuletõrje määruses (RT 1938, 16, 144; HMT 3 — 1938) ettenähtud nõuetele ja olema varustatud vastavate tuletõrje-abinõudega.

Sooviavalduses loa saamiseks tuleb tähendada kitsasfilmi aparadi tüüp.

Peale tuletõrje määrustes ettenähtud nõuete tuleb kitsasfilmi kasutamisel silmas pidada järgmisi nõudeid:

1) kitsasfilm peab olema raskestisüttiv ja raskestipõlev, olles varustatud filmilindi serval märkusega: Sicherheitsfilm, safety või Non Flam;

2) projektori asend filmi näitamise ajal ei tohi takistada vaba väljapääsu. Projektori juurde viivad elektrijuhtmed peavad olema nii paigutatud, et nad ei sega ruumis liikumist;

3) projektori läheduses ei tohi filmi demonstreerimise ajal olla lahtist tuld;

4) filme ei tohi hoida lahtiselt aparadi läheduses, vaid need peavad olema paigutatud metallkarpidesse;

5) filmide demonstreerija ei või filmi demonstreerimise ajal lahkuda aparadi juurest;

6) õpilastele koolis filmide demonstreerimine võib toimuda ainult õpetaja juuresolekul;

7) kasutada on lubatud ainult elektriga töötavaid aparate. Elektrijuhtmed ja -seaded peavad vastama vastavaile eeskirjadele elektri tegevvoolu alal.

Loeteldud nõuete täitmise eest on vastutav koolijuhataja.

Koolide ülalpidajad ja koolid, kes kavatsevad kitsasfilmi projektori muretseada, oodaku sellega Haridusministeeriumi poolt lubatud projektorite tüüpide nimestiku avaldamiseni või pöördugu loa saamiseks HM vastavate osakondade poole.

Kutseoskuse Osakonna direktor V. Päts.

Kooliosakonna direktor V. Altoa.

Haridusministeeriumi Kooliosakonna ja Kutseoskuse Osakonna 1939 a. 15. märtsi ringkiri nr. 32016 maa- ja linnakoolivalitsustele, vähemusrahvuste kultuurvalitsustele, koolide inspektoreile ja kõigi koolide juhatajaile koolide õpilasekskursioonide korraldamise asjas.

Koolide õpilasekskursioonide korraldamisel on ilmnenud mõningaid puudusi, mis takistavalt mõjuvad edukale õppetegevusele. Eriti on kannatanud õppetegevus neis klassides, mille õpilased ekskursioonist osa ei võta, sest neis klassides ei toimu sageli õppetöö enam tavalise tunniplaani järgi. On ette tulnud juhtumeid, kus õpilased pole isegi teadlikud, missugused tunnid neil järgmisel päeval on.

Ekskursiooni kava on sageli puudulikult läbi mõeldud, ekskursiooni juht — õpetaja ja õpilased sisuliselt vähe ette valmistatud, mille tõttu eks-

kursioon palju oma väärtusest kaotab. Ka püütakse lühikese aja kestel võimalikult paljusid kohti külastada, ilma pikemalt peatumata ja vaadeldavasse süvenemata.

Eespoolnimetatud puuduste kõrvaldamiseks paluvad Haridusministeeriumi Kooliosakond ja Kutseoskuse Osakond koolide juhatajaid ja õpetajaid — ekskursioonijuhte täiendavalt Haridusministeeriumi 1922 a. 2. jaanuari nr. 25 (Hariduseala korraldus lk. 242, Eesti rahvahariduse ja kultuuriala korraldus lk. 287), 1929. a. 31. mai nr. 2822 (Hariduseala korraldus lk. 255, Eesti rahvahariduse ja kultuuriala korrald. lk. 290), 1930. a. 13. mai nr. 3643 (Hariduseala korraldus lk. 253—255, Eesti rahvahariduse ja kultuuriala korrald. lk. 288—289), 1934. a. 27. juuni nr. 3757 (HM T 10 — 1934, Eesti rahvahariduse ja kultuuriala korrald. lk. 290—291), 1938. a. 11. aprilli nr. 354 (HMT 8 — 1938) ja selle õienduse (HM T 13 — 1938) ringkirjadele silmas pidades järgmisi juhiseid:

1. Mitmepäevaseid ekskursioone korraldatagu võimalikult õppetöö vaheaegadel ja peale õppetöö lõppu, mil nende korraldamine ei sega normaalset õppetegevust koolis. Õppeaja hulka tuleb lugeda ka eksaminädalad.

2. Ekskursiooni kava olgu hästi läbi mõeldud ja õpilaskohane. Ekskursioon ei tohi muutuda ühest kohast teise tõttamiseks. Õpilastele peab jääma küllaldaselt aega puhkuseks ja vaadeldavasse süvenemiseks.

3. Kui mõne klassi ekskursioon toimub õppetöö ajal, siis korraldatagu kooli tunnikava selliselt ümber, et ekskursioonist mitteosavõtjate klassidega võiks õppetöö katkestamatult jätkuda. Muudatused tunniplaanis tehtagu õpilastele võimalikult aegsasti teatavaks.

4. Algkooli I—IV õppeaasta õpilastega korraldatagu ainult ühepäevase kestusega õppereise, ilma ööbimata võõrsil. Õppereisi ülesandeks olgu kooli lähema ümbruse vaatamisväärsuste tundmaõppimine.

5. Ekskursioonide korraldamisel vanemate klasside õpilastega (alates V õppeaastast) olgu esimeseks sihiks kodumaakonna tundmaõppimine. Alles siis, kui see on saavutatud, juhitage ekskursioonid meie looduslikult, maateaduslikult, ajalooliselt, tööstuslikult, majanduslikult jt. tähtsatesse ja vaatamisväärsustesse kohtadesse.

Piiriäärased koolid püüdku ekskursioone võimalikult nii korraldada, et kõik õpilased kooliskäimise ajal saaksid külastada Tallinnat või Tartut.

Üle ühepäevase kestusega alg- ja täienduskoolide õppereiside kava (soovitav mitme aasta kohta) tuleb enne loa nõutamist vastavalt koolivalitsuselt esitada kinnitamiseks koolide inspektorile.

6. Ekskursioone välisriikidesse võidakse korraldada ainult gümnaasiumi või kõrgema kutsekooli õpilastele. Välismaiseks ekskursiooniks on vajaline Haridusministeeriumi Kooliosakonna või Kutseoskuse Osakonna direktori igakordne luba. Luba antakse esmajoones naaber- ja hõimumaade külastamiseks, kuid eriotstarbeks võidakse lubada õppereise ka teistesse maadesse. Ekskursioonid välisriikidesse võivad toimuda ainult õppetöö vaheaegadel ja peale õppetöö lõppu.

7. Põhistatud asjaotudel võib erandeid teha p. 4 ettenähtud korrast vastav koolide inspektor ja p. 5 ja 6 Haridusministeeriumi vastava osakonna direktor.

8. Sooviavaldused välisekskursiooni loa saamiseks kevadel, peale õppetöö lõppu, tuleb esitada vastava osakonna direktorile hiljemalt 1. maiks,

muil aegadel toimuvate välisekskursioonide puhul neli nädalat enne kavatsetavat väljasõitu. Sooviavalduses tuleb märkida.

- 1) ekskursiooni korraldava kooli nimetus,
- 2) ekskursiooni üksikasjaline kava ja selle teostamise võimalused,
- 3) osavõtjate õpilaste arv, poeg- ja tütarlapsed eraldi,
- 4) ekskursioonijuhi ja ta abi nimi,
- 5) kaasasõitjate õpetajate nimed,
- 6) ekskursiooni kulud:
 - a) kodumaised Kr. —
 - b) välismaised Kr. —
- 7) millest kaetakse ekskursiooni kulud:
 - a) toetustest Kr. —
 - b) koolisummadest Kr. —
 - c) osavõtjate poolt Kr. —
- 8) samade klasside õpilastega kodumaal korraldatud ekskursioonide nimestik.

9. Üle ühepäevase kestusega gümnaasiumi, kesk- ja kutsekooli ekskursiooni kava esitatakse õppenõukogule või õppenõukogu poolt valitud ekskursiooni toimkonnale kinnitamiseks ja säilitamiseks vastavas kaustas.

Ekskursiooni kavade ja muu informatsiooni saamiseks võivad koolid pöörduda Eesti Turistide Ühingu Koolimatka Büroo poole (Tallinn, Raekoja plats 9 ja suvel — Viru 26; telef. 450 — 69).

Kooliosakonna direktor V. Alttoa.

Kutseoskuse Osakonna direktor. V. Päts.

Muudatused rahvamajade võrgus.

Rahvamajade seaduse (SK VI 1938, 1, 19) § 13 alusel on Haridusministri poolt kokkuleppel Põllutööministriga 13. märtsil 1939. a. kinnitatud järgmised muudatused rahvamajade võrgus:

Virumaal:

- 46) Ranna-Pungerja rahvamaja ringkonna, tegevuspiirkonnaga Tudulinna, Lohusuu ja Iisaku vallaosad, Lemmaku ja Kuru algkooli-ringkonnad ühes Ranna-Pungerja suvituspiirkonnaga, loomine;
- 47) Mäetaguse-Kiikla rahvamaja ringkonna, tegevuspiirkonnaga Mäetaguse vallast Arvila ja Ratka külad ja Kiikla asundus, Kohtla vallast Võrnu ja Uuenurme külad ning Ereda asundus, loomine.

Tallinn, 14. märtsil 1939. a. nr. 635.

Direktor J. Vellerind.

Noortesekretär F. Roose.

Tööstuskeskkooli õppetöö korraldamise määrus.

RT 1939, 27, 199.

Antud Haridusministri poolt 15. märtsil 1939 pärast Majandusministri ja Teedeministri arvamuste ärakuulamist.

A l u s: Kutseharidusliikude õppeasutiste seaduse (SK VI 1938, 1, 6) §§ 63, 64, 65, 71, 85 ja 128.

I. Üldised eeskirjad.

§ 1. Tööstuskeskkooli I klassi võetakse õppenõukogu otsusel õpilasiks neid:

- 1) kes on lõpetanud kuueklassilise algkooli (progümnaasiumi kaks klassi);
- 2) kelle tervislik seisukord ei ole kardetav kaasõpilastele ja võimaldab töötamist valitud erialal;
- 3) kes osutavad küllaldasi eeldusi valitud tööalal töötamiseks, mis tehakse kindlaks vastavate katsetega.

Kui eeltähendatud nõuetele vastavate sisse astuda soovijate arv ületab vabade kohtade arvu, siis vastuvõetavate õpilaste valiku toimetab õppenõukogu. Täienduseks p. 3 tähendatud katsete tulemustele võetakse seejuures arvesse ka õpilase üldist arengutaset, korraldades selle selgitamiseks teoreetilisi võistluseksameid või teste või võrreldes algkooli (progümnaasiumi 2. klassi) lõputunnistuste hindeid.

§ 2. Tööstuskeskkoolides kehtivad õppetöö vaheaegade, pühade ja muude tähtpäevade suhtes Haridusministri poolt keskkoolide kohta antavad eeskirjad. Erandina nimetatud eeskirjadest suvevaheaeg tööstuskeskkoolis algab normaalselt 22. juunil ja kestab kaks kuud.

Töötamise aeg kooli töökodades suvel, millal klassiõpetus seisab, on I ja II klassi õpilastel 6 tundi, III ja IV klassi õpilastel 7 tundi päevas, kusjuures esimese 3—4 tunni järele peab olema vaheaeg.

Ehitusosakonna õpilastele tööõpetus suvel, millal klassiõpetus seisab, asendatakse võimalikult välispraktikaga ehituste juures.

§ 3. Õpilaste normaalarv tööstuskeskkooli klassis on 40. Kui klassi- ja töökojaruumid võimaldavad, võidakse vastu võtta ühte klassi:

- 1) kooli õppenõukogu otsusel — kuni 45 õpilast;
- 2) Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktori loal — kuni 50 õpilast.

§ 4. Õpilaste minimaalarv iga osakonna I klassis on 10, millest väiksema arvu puhul osakonna I klassi sel aastal ei avata. Erandeid sellest võib lubada Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktor.

II. Õppetöö korraldus.

§ 5. Tööstuskeskkoolis on kehtiv alljärgnev tunnikava:

I. Kõigile osakondadele ühised õppeained.

Jrk. nr.	Õppeaine nimetus	Nädalatunnid				
		I kl.	II kl.	III kl.	IV kl.	Kokku
1	Eesti keel ja kirjavahetus	4	3	2	2	11
2	Võõrkeel	4	3	2	2	11
3	Matemaatika	4	3	2	2	11
4	Tehniline füüsika ja keemia	2	2	—	—	4
5	Mehaanika ja masinateõpetus	—	—	2	2	4
6	Elektrotehnika	—	—	2	—	2
7	Ühiskonna- ja käitisõpetus	—	—	2	—	2
8	Kalkulatsioon ja arvepidamine	—	—	—	2	2
9	Joonistamine	2	—	—	—	2
10	Joonestamine	2	—	—	—	2
11	Riigikaitsealine kasvatus ja õpetus	2	2	2	2	8
12	Kehakasvatus	2	2	2	2	8
13	Laulmine ja muusika	1	1	1	1	4
14	Tervishoid	—	—	—	1	1
Kokku:		23	16	17	16	72

II. Metallitöösakonna eriõppeained.

1	Erialaline joonestamine	—	2	2	4	8
2	Tehnoloogia	—	2	2	1	5
3	Tööõpetus	15	18	23	23	79
Kokku:		15	22	27	28	92
Ühised õppeained (I)		23	16	17	16	72
Kõik kokku:		38	38	44	44	164

III. Puidutöösakonna eriõppeained.

1	Erialaline joonestamine ja joonistamine	—	2	3	4	9
2	Tehnoloogia	—	2	1	1	4
3	Tööõpetus	15	18	23	23	79
Kokku:		15	22	27	28	92
Ühised õppeained (I)		23	16	17	16	72
Kõik kokku:		38	38	44	44	164

IV. Ehitusosakonna erinevad õppeained.

1	Erialaline joonestamine	—	2	2	4	8
2	Ehitusmaterjalid	—	3	—	—	3
3	Ehituskonstruksioonid	—	2	6	3	11
4	Ehitustööde korraldamine ja organi- seerimine	—	—	—	2	2

Jrk. nr.	Õppeaine nimetus	Nädalatunnid				
		I kl.	II kl.	III kl.	IV kl.	Kokku
5	Topograafia	—	—	2	—	2
6	Sanitaartechnika	—	—	—	2	2
7	Tööõpetus	15	15	17	17	64
	Kokku:	15	22	27	28	92
	Ühised õppeained (I)	23	16	17	16	72
	Kõik kokku:	38	38	44	44	164

V. Maalriosakonna erinevad õppeained.

1	Erialaline joonistamine ja joonestamine	—	2	3	4	9
2	Tehnoloogia	—	2	1	1	4
3	Tööõpetus	15	18	23	23	79
	Kokku:	15	22	27	28	92
	Ühised õppeained (I)	23	16	17	16	72
	Kõik kokku:	38	38	44	44	164

VI. Sadulsepaosakonna erinevad õppeained.

1	Erialaline joonistamine ja joonestamine	—	2	2	4	8
2	Tehnoloogia	—	2	1	1	4
3	Tööõpetus	15	18	23	23	79
	Kokku:	15	22	26	28	91
	Ühised õppeained (I)	23	16	17	16	72
	Kõik kokku:	38	38	43	44	163

VII. Keraamikaosakonna eriõppeained.

1	Erialaline joonistamine ja joonestamine	—	2	2	4	8
2	Tehnoloogia	—	2	2	1	5
3	Tööõpetus	15	18	23	23	79
	Kokku:	15	22	27	28	92
	Ühised õppeained (I)	23	16	17	16	72
	Kõik kokku:	38	38	44	44	164

§ 6. Õppetöö normaalkorraldus tööstuskeskkoolides on selline, et teoreetilised tunnid I ja III klassis on enne, II ja IV klassis — pärast tööõpetust. Erandid sellest on lubatavad Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktori nõusolekul.

§ 7. Kui osakonna mõnes klassis õpilaste arv on alla 5-e, siis ühiste teoreetiliste eriõppeainete õpetamisel need klassid (klass) liidetakse omavahel või sama osakonna mõne vastava klassiga.

§ 8. Erialalise joonestamise ja joonistamise õpetamisel, kui õpilaste arv klassis on üle 35, võib Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktor lubada klassi poolitamist.

§ 9. Tööõpetuse instruktoreid (vanemad instruktorid ja õppinud töölised ühes arvatud) seatakse ametisse tööstuskeskkooli igas osakonnas sellisel arvul, et osakonna I ja III klassi üheaegsel töötamisel tuleks normaalselt iga 15 õpilase kohta üks instruktor.

§ 10. Juhul, kui ühes töökojas töötab mitu instruktorit, tehakse koolijuhataja otsusel ühele neist ülesandeks töökoja üldine juhatamine ja korraldamine.

§ 11. Tööõpetus jaotatakse osakonna instruktorite vahel selliselt, et ühe instruktoriga üheaegsele järelevalvele ei kuuluks üle 25 õpilase.

§ 12. Tööstuskeskkoolides õpetatakse tööskest järgmistel tööaladel:

- 1) metallitöö-osakonnas — lukusepa ja sepa tööaladel;
- 2) puidutöö-osakonnas — mööbelsepa (tiseri) tööalal;
- 3) ehitusosakonnas — ehituspusepa ja müürisepa tööaladel;
- 4) maalriosakonnas — maali tööalal;
- 5) sadulsepaosakonnas — polsterdamise tööalal;
- 6) keraamikaosakonnas — keraamika tööalal.

Teiste eespool loetlemata tööalade õpetamiseks tuleb nõutada Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktori luba. Vastavas esitises tuleb ära näidata:

- 1) õpilaste maksimaalarv uuel tööalal osakonna kohta;
- 2) andmed, mis tõestavad koolil olevate vastavate tööabinõude, seadmete ja eriruumide jätkumist uue tööala õpetamiseks;
- 3) andmed instruktorite kohta, kes võivad uut tööala õpetada;
- 4) vastava õppekava puudumisel ka tööõpetuse plaan.

§ 13. Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktori igakordse erietsusega võidakse üksikuis koolides koolijuhatajale, juhataja abile või teoreetiliste eriainate õpetajale ülesandeks teha tööõpetuse üldine juhatamine ja korraldamine metoodilise põhiõpetuse ja töökoja administratsiooni osas, milliste ülesannete täitmine loetakse kuni 4 teoreetilise nädalatunni ette, kui õpilaste arv koolis on alla 100, — kuni 8 nädalatunni ette, kui õpilaste arv on 100 kuni 200, ja kuni 12 nädalatunni ette, kui õpilaste arv on üle 200.

III. Tööstuskeskkooli õppetöökodadest.

§ 14. Tööstuskeskkooli õppetöökodade tegevuse eesmärgiks on tööskest õpetamine õpilastele, mis saavutatakse esijoonel metoodilise tööõpetusega ja sellele täiendavalt esemete valmistamisega müügiks ja tellimistööde täitmisega.

§ 15. Õppetöökodade korraldus ja tegevus peab igas suhtes vastama õppe- ja kasvatustöö nõuetele. Selleks eriti:

- 1) õppetöökodad peavad olema varustatud vajalike seadmete ja tööabinõudega ja peavad täiel määral vastama kehtivatele töökaitse- ja töötervishoiu eeskirjadele;
- 2) tööde täitmisel tuleb panna erilist rõhku töö kvaliteedile, puhtusele ja kiirusele;
- 3) töökodades peab valitsema eeskujulik kord ja puhtus.

§ 16. Õpilaste töösuse täiendamise ja mitmekesistamise otstarbel võivad tööstuskeskkooli õppetöökodades, kui ruumid ja seadmed seda võimaldavad, töötada kooli eelarvest palgatavad praktikandid ja õppinud töölised, arvult keskmiselt aastas üks praktikant või õppinud tööline metallitöösakonnas iga 40 õpilase kohta, teistes osakondades iga 20 õpilase kohta, ja üks praktikant või õppinud tööline, kui õpilaste arv osakonnas on väiksem kui 40 resp. 20. Seejuures on lubatud oma kooli lõpetanuid palgata mitte kauemaks kui kuueks kuuks, teiste tööstuskoolide ja tööstuskeskkoolide õpingud lõpetanuid — mitte kauemaks kui üheks aastaks.

§ 17. Töötellimuste vastuvõtmine on lubatud ainult siis:

- 1) kui tellimusi suudetakse õigeaegselt täita;
- 2) kui nende täitmisele võidakse rakendada õpilasi kooskõlas õppekavade nõuetele ja ulatusega.

Üksikute töötellimuste vastuvõtmisel tuleb võimalikult eelistada spetsialiseerumist kindlatüübiliste esemete valmistamisele.

Töötellimusi ei ole lubatav hankida vähem- ja valikpakkumistel.

§ 18. Tööstuskeskkooli õppetöökodade tegevuse organiseerimise ja majanduslike ülesannete teostamise lähem kord, samuti vastavate ametiisikute sellekohased ülesanded, nähakse ette kooli õppetöökodade kodukorras, mis koostatakse koolijuhataja poolt ja esitatakse kooli ülalpidaja kaudu Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktorile kinnitamiseks.

IV. Klassiõpingute lõpetamine.

§ 19. Klassiõpingute lõpetamine teostub õppenõukogu otsusel õpilaste õppetöö edu ja üldise arengu põhjal.

§ 20. Klassiõpingute lõpetamisel, kui Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktor pole andnud erikorraldusi, korraldatakse eksamid järgmistes ainetes:

- I klass: 1) tööõpetus,
2) tehniline füüsika.
- II klass: 1) tööõpetus,
2) matemaatika,
3) tehnoloogia (ehitusosakonnas — ehitusmaterjalid).
- III klass: 1) tööõpetus,
2) mehaanika,
3) eesti keel ja kirjavahetus.

§ 21. Eksamid korraldatakse vastavate ainekomisjonide ees, millede juhatajaks on koolijuhataja või tema asetäitja koolijuhataja määramisel ja liikmeteks õppenõukogu poolt määratud õppejõud — arvult kaks ainekomisjoni kohta, kellest üks on vastava aine õpetaja.

Tööõpetuse eksamist kutsutakse veel osa võtma kohaliku töösusameti esindaja, kelleks on töösusameti esimees või tema määramisel üks töösusameti liige, kes on vastava ala asjatundja.

Eksam toimub ainekomisjoni ees vähemalt kahe liikme osavõtul, kellest üks peab olema vastava aine õpetaja.

§ 22. Tööõpetuse eksam seisneb proovitöö valmistamises. Proovitööd määrab vastav ainekomisjon kooskõlas vastava klassi tööõpetuse õppekavaga või tööõpetuse plaaniga (§ 12).

Juhul, kui ühe ja sama klassi tööõpetuse eksam toimub mitmel päeval, määratakse igaks päevaks isesugused proovitööd.

§ 23. Proovitöö valmistatakse vastava ainekomisjoni liikmete järelevalvel. Ühe liikme järelevalvele ei tohi seejuures kuuluda üle 12 õpilase. Proovitöö täitmisel tuleb üksikasjalikult jälgida õpilase tööviisi, eriti tööriistade hoidmist ja käsitlemist, samuti ettevalmistusi proovitöö otsekoheseks täitmiseks, mida koos andmetega proovitöö täpsuse, puhtuse ja kiiruse kohta võetakse arvesse proovitöö hindamisel.

Proovitöö kestus ei tohi ületada viit tundi.

§ 24. Eksamite korraldamise ajaks määrab õppenõukogu kuni kaks viimast õppetöö nädalat, kusjuures õpilased vabastatakse õppetööst 1 või 2 päevaks enne iga teoreetilist eksamit.

§ 25. Aine aastahinde ja eksamihinde põhjal määrab õppenõukogu lõpphinde vastavas aines; ainetes, milledes ei olnud eksamit, on aastahinne lõpphindeks.

§ 26. Õppenõukogu võib keelduda eksamitele lubamast õpilast, kellel on enam kui kaks mitterahuldavat aastahinnet.

§ 27. Õppenõukogu võib anda õpilasele, kelle lõpphinded ühes või kahes aines on mitterahuldavad, järeleksamid, mis tuleb õiendada õppenõukogu poolt määratud ajal sügisel enne õppetöö algust.

§ 28. Õpilased, kelle lõpphinded on vähemalt rahuldavad, loetakse õppenõukogu otsusel klassi õpinguid lõpetanuiks ja nad viiakse üle järgmisse klassi. Neid õpilasi, kes seda ei ole saavutanud, võib õppenõukogu jätta teiseks aastaks sama klassi õpinguid kordama, või tarviduse korral arvata koolist lahkunuiks. Kolmandaks aastaks sama klassi jätmine võib teostuda erakordselt Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktori sellekohasel loal.

V. Kooli õpingute lõpetamine.

§ 29. Tööstuskeskkooli õpingute lõpetamisel, kui Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna poolt pole antud erikorraldusi, tuleb:

1) õiendada eksamid järgmistes ainetes:

a) tööõpetus,

b) tehnoloogia, ehitusosakonnas — ehituskonstruksioonid (aine lõppeksam),

c) kalkulatsioon, ehitusosakonnas — ehitustööde korraldamine ja organiseerimine;

2) valmistada lõputöö.

§ 30. Lõppeksamid toimuvad § 21 ettenähtud korras moodustatud eksamikomisjonide ees, kuhu kutsutakse veel osa võtma liikmetena kohaliku koolivalitsuse esindaja ja vastavalt Kaubandus-Tööstuskoja või Käsitööstuskoja esindaja.

Eksam toimub eksamikomisjoni ees vähemalt kolme liikme osavõtul, kelledest üks peab olema koolijuhataja või tema asetäitja, teine vastava aine õpetaja.

§ 31. Eksamite korraldamise ajaks määrab õppenõukogu kuni kaks viimast õppetöö nädalat, kusjuures õpilased vabastatakse õppetööst 1 või 2 päevaks enne iga teoreetilist eksamit.

§ 32. Kooli õppenõukogu võib keelduda eksamitele lubamast õpilast, kellel on enam kui kaks mitterahuldavat aastahinnet lõppklassis.

§ 33. Aine viimse aastahinde ja eksamihinde põhjal määrab õppenõukogu kooli lõpphinde vastavas aines; ainetes, milledes ei olnud eksamit, on viimne aastahinne kooli lõpphindeks.

§ 34. Tööõpetuse eksam korraldatakse § 22 ja 23 ettenähtud tingimustel ja korras.

§ 35. Lõputöö peab tõestama, et koolilõpetaja omab nõutavat töös-kust, vilumust ja kiirust.

Lõputöö iseloomu võib õpilane endale ise valida. Juhul aga, kui õpilase poolt esitatud töökavand ei ole kooskõlas käesoleva paragrahvi esimese lõike nõuetega või kooli huvidega, määrab lõputöö kooli juhataja.

Lõputöö kätteandmise aeg ja kestus töötundides valitakse viimasel õppetöö poolaastal selliselt, et lõputöö valmiks hiljemalt lõppeksamite alguseks.

Erandjuhtudel õppenõukogu võib pikendada üksikutele õpilastele lõpu-töö täitmise tähtaega kuni sama aasta 1. oktoobrini, kusjuures kooli õpingute lõpetamise otsustamine ja kooli lõputunnistuste väljaandmine siis toimub vastavalt hiljem.

Lõputöö hindamist toimetab tööõpetuse eksamikomisjon.

§ 36. Õpilane, kellel kõik ainete lõpphinded ja lõputöö hinne on vähe-malt rahuldavad, saab õppenõukogu otsusel kooli lõputunnistuse Haridusmi-nisteeriumi Kutseoskuse Osakonna direktori poolt kinnitatud vormi järgi.

§ 37. Õpilasele, kelle lõpphinnete hulgas on üks või kaks mitterahul-davat hinnet, võib õppenõukogu määrata järeleksamid, mis tulevad õiendada õppenõukogu poolt määratud ajal sügisel enne õppetöö algust. Erandjuhtudel võib õppenõukogu pikendada järeleksamite õiendamise tähtaega kuni sama kalendriaasta lõpuni.

§ 38. Tööstuskeskkooli metallitöö-, puidutöö-, maalri-, sadulsepa- ja keraamikaosakondade lõpetajail on kooli lõputunnistus ühtlasi vastava ala õppinud töölise kutsetunnistuseks.

§ 39. Tööstuskeskkooli ehitusosakonna lõpetajaile lahendatakse kutsete andmine Haridusministri erikorraldusega.

VI. Lõppeeskirjad.

§ 40. Eksamikomisjoni liikmetele, nende hulgas ka väljaspoolt kutsu-tavaile esindajaile tasu ei maksta.

§ 41. Käesolev määrus jõustub arvates 1. augustist 1939, välja arvatud § 19 kuni 41, mis jõustuvad määruse avaldamisega.

Haridusminister A. Jaakson.

Kutseoskuse Osakonna direktor V. Päts.

Haridusministeeriumi Kooliosakonna ja Kutseoskuse Osakonna 1939. a. 27. märtsi ringkiri nr. 32067 maa- ja linnakoolivalitsustele, vähemus-rahvuste kultuurivalitsustele ja koolijuhatajaile Üleriikliku Emade-päeva pühitsemise asjas.

Elmiste aastate eeskujul korraldatakse s.a. 14. mail Üleriiklik Emade-päev, mida palume koolides pühitseda Emadepäeva Peakomitee poolt saadetava kavavihiku kohaselt, ühtlasi silmas pidades ka elmiste aastate juhiseid emade-päeva ettevalmistamiseks ja pühitsemiseks.

Kooliosakonna direktor V. Alttoa.

Kutseoskuse Osakonna direktor V. Päts.

Haridusministeeriumi Kooliosakonna ja Kutseoskuse Osakonna 1939 a. 28. märtsi ringkiri nr. 32071 maa- ning linnakoolivalitsustele, vähemusrahvuste kultuurvalitsustele ja riigikoolide juhatajaile õpilaste käitumise asjas raudteel.

Raudteede Talituse poolt on juhitud Haridusministeeriumi tähelepanu sellele, et õpilased, kes kasutavad raudteed koolitöö ajal, tihti käituvad vagunites ebakohaselt, rikkudes raudteel ettenähtud korda.

HM Kooliosakond ja Kutseoskuse Osakond paluvad koolijuhatajaid veel kord selgitada õpilastele sõidu korda raudteel, nõudes neilt korralikku ja viisakat käitumist ning ühtlasi hoiatada neid õnnetuste eest, mis võivad järgneda sõidureglitest mittekinnipidamisel.

Kooliosakonna direktor V. Alttoa.

Kutseoskuse Osakonna direktor V. Päts.

Haridusministeeriumi Kooliosakonna ja Kutseoskuse Osakonna 1939. a. 28. märtsi ringkiri nr. 32021 maa- ja linnakoolivalitsustele, vähemusrahvuste kultuurvalitsustele ja riigikoolide juhatajaile 1943. a. korraldatava iluaiandusnäituse asjas.

Vabariigi President on avaldanud soovi, et Eesti Vabariigi 25- aastase iseseisvuse tähistamiseks aastal 1943 tuleb korraldada üleriikline iluaiandusnäitus, keskkohaga Tallinnas. Sellest näitusest võtab osa kogu maa, kusjuures peale peanäituse eksponaadid võiksid olla ka mujal linnades või ka maal, et nad suudaksid pakkuda oma ümbrusele eeskujul iluaianduse ja kodukaunistamise tööde arendamisel.

Üleriikline iluaiandusnäitus peab kujutama iluaianduse üldist arenemist Eestis varematest aegadest alates ning peab andma ka ülevaate iluaiandusest ja pargindusest Eesti Vabariigi kestuse 25 aastal. Sellepärast sisaldagu näitus andmeid ja plaanilist materjali varematest aegadest ja Eesti Vabariigi algusaastailt, aga esitagu eriti just neid lõppsaavutisi, milleni oleme meie jõudnud Eesti Vabariigi kestes.

Iluaiandusnäituse tegelik ettevalmistus on antud Sotsiaalministeeriumi Loodushoiu- ja Turismi- Instituudile, kes on sellekohased instruksioonid saatnud ringkirjaliselt maa- ja linnavalitsustele.

Haridusministeerium palub õppeasutisi omalt poolt igati kaasa aidata 1943. a. iluaiandusnäituse heale kordaminekule, eriti tähelepanu pöörates kooli ümbrusele ja kooliaiale.

Kooliosakonna direktor V. Alttoa.

Kutseoskuse Osakonna direktor. V. Päts.

Haridusministeeriumi 1939. a. 29. märtsi ringkiri nr. 32085 maa- ja linnakoolivalitsustele, vähemusrahvuste kultuurvalitsustele ja gümnaasiumide ning kesk- ja kutsekoolide juhatajaile õppetöö lõpu ja eksamite korraldamise asjas 1939. a. kevadel.

Täienduseks määrusele õppetöö vaheaegade, üldiste ning kohalikkude pühade ja muude tähtpäevade kohta 1938/39 kooliaastal (HMT 16 — 1938) Haridusministeerium palub teatada gümnaasiumidele ning kesk- ja kutsekoolidele, et

- 1) õppetöö lõpeb suviseks vaheajaks kõigis klassides, kus ei korraldata riigikaitselise õpetuse eripäevi (s.o. ka progümnaasiumi III klassis, ja kutsekeskkooli ning reaalkooli I klassis) 26. mail 1939;
- 2) progümnaasiumi IV ja reaalkooli II klassi võidakse õpilasi vastu võtta ka 30., 31. mail ja 1. juunil s.a.,
- 3) õppenõukogu otsusel võidakse vajaduse puhul keskkoolis ja gümnaasiumis alata eksamitega 15. mail.

Gümnaasiumi I ja II klassi lõpetajatele korraldatagu käesoleval kevadel eksam kahes õppenõukogu poolt määratud aines.

Haridusminister A. Jaakson.

Kooliosakonna direktor V. Altoa.

Kutseoskuse Osakonna direktor V. Päts.

Haridusministeeriumi poolt koolidele tarvitamiseks lubatud koolikitsasfilmi projektorite nimestik.

1. Agfa Movector Super 16 — I järjekorras.

Tallinnas, 29. märtsil 1939.

Haridusministeeriumi Kooliosakonna direktor V. Altoa.

Algkooliasjade abijuhataja J. Põldre.

